

ניצחון עכשיו, שלום עם העולם הערבי אחר

כך

25.02.2025 | ד"ר רפאל בן לוי | written by

ממשל טראמפ צפוי לפעול להרחבת הסכמי אברהם, כולל עם סעודיה, אך המציאות בשטח אינה מעודדת מהלכים כאלה בעת הזו. סעודיה מצהירה כיום שלא תקיים יחסים עם ישראל ללא התקדמות מדינית משמעותית מול הפלסטינים [1]. דרישה בלתי מתקבלת על הדעת מבחינת ישראל. מנהיגי ערב המתונים אומנם מבינים שחמאס הוא ארגון טרור, אך יחד עם זאת הם מגנים את ישראל בצורה חריפה על המלחמה בעזה, ומציגים אותה כפושעת מלחמה. רוב הציבור הערבי שניזון מהתקשורת המקומית שותף לדעה זו.

אך חרף עמדתם הפומבית, מדינות ערב מבינות שהעצמת מעמדם של הפלסטינים לא תסייע להן בבעיות הפנימיות, והיא אף עשויה להחריפן. מנגד, הן גם תופסות שישראל מקדמת בפועל אינטרסים משותפים רבים איתן. ירדן, למשל, נאבקה בלחצים מבית מצד האסלאמיסטים שקיבלו רוח גבית מהפלת משטר אסד ונמצאת במשבר כלכלי חמור, בעוד שהיא תלויה בישראל בכל הקשור לאנרגיה ומים. סוריה הרוסה מהיסוד ומפוצלת בין פלגים אתניים-דתיים, ומנהיגה האסלאמיסט מוכן לנהוג במתינות כדי לנסות לייצב את השלטון [2]. אף שחשוב לזכור שכל תקווה לשיקום המדינה בתום 14 שנות מלחמה מקורה במערכה שניהלה ישראל נגד חיזבאללה ואיראן. לבנון, שלראשונה זה עשרות שנים מעמידה ממשלה שיכולה להתמודד עם הדומיננטיות של חיזבאללה, מבינה כי פעולות ישראליות החלישו את הארגון השיעי, וכך נפתחה לה הזדמנות לשיקום הריבונות הלאומית.

כמו כן, מצרים מתמודדת עם קריסה כלכלית בעקבות הירידה בהכנסות מתעלת סואץ בשל התקפות החות'ים ביד האדום [3]. שרק ישראל הוכיחה עד כה נכונות לפגוע בהם באופן משמעותי. מדינות המפרץ שחתמו על הסכמי שלום עם ישראל ממשיכות לשמור על היחסים עימה, על אף הרטוריקה הדיפלומטית הביקורתית שלהן. הן יודעות שהכלכלות שלהן נשארות חד-ממדיות, ומבוססות על ייצוא אנרגיה, ולכן הן מוכרחות לשתף פעולה עם שחקנים בעלי יצירתיות וחדשנות [4].

סעודיה נמצאת בנקודה מכרעת: למרות עושרה, מחצית מהתמ"ג שלה עדיין מקורו ממגזר האנרגיה. מימוש חזון 2030 של מוחמד בן סלמאן נתקל באתגרים רבים, והוא נשען בעיקר על ייבוא חדשנות מבחוץ, במטרה להפוך את סעודיה למדינה רלוונטית בעידן הבינה המלאכותית. במקביל מתמודדת הממלכה עם איומים מבית על חייו של יורש העצר עקב המהלכים השנויים במחלוקת שהוא מוביל, שעלולים להתהפך לחלוטין אם מישהו אחר יאחז במוסרות בשלטון. מעבר לכך, סעודיה, כמו רבות ממדינות האזור, רואה את היתרון בצמצום ההשפעה האיראנית [5]. שגם היא מתרחשת עקב פעולות ישראל בחודשים האחרונים.

במציאות כזו, כל דרישה להקים מדינה פלסטינית כמחיר לשלום עם סעודיה היא חסרת בסיס. היא לא תסייע למדינות ערב להתמודד עם אתגריהן. אדרבה, היא עלולה לערער את מעט היציבות שהן נהנות ממנה. לכן אין מקום לויתורים ישראלים. ממילא, הסעודים עצמם לא יקבלו החלטה אסטרטגית ביחס לישראל כל עוד התקשורת העולמית והערבית ממשיכה להציג אותה כתוקפנית ² וגם כאשר אין תוצאה חד-משמעית למלחמה.

מבחינת ישראל, עצירת הלחימה כעת משמעותה ניצחון לחמאס ² תוצאה שתייתר כל צורך מבחינת מדינות ערב לקדם יחסים עימה. הן לא ירצו להושיט יד לשותפה חלשה, שאינה מסוגלת להכריע את אויביה. הדרך היחידה להתקדם בשינוי המרחב האזורי היא לנצח בעזה בצורה ברורה ומהירה, וזאת באמצעות כיבוש השטח ולקיחת האחריות על הסיוע ההומניטרי. במקביל, יש להוציא לפועל מתקפה רחבת היקף נגד הגרעין האיראני באופן שישלים את שינוי מאזן הכוחות במזרח התיכון. לאחר מכן ישראל תוכל לשוב לדון בשלום עם סעודיה ועם מדינות נוספות, אך הפעם מעמדת עוצמה.